

Padányi Gergely udvarbíró leltára az illésházai kastély javairól 1594-ben.*

Közli : Baán Kálmán.

Folyóiratunkban már több alkalommal közöltünk hagyatéki lajstromokat és végrendeleteket, főként azzal a céllal, hogy megismer-tessük olvasóinkkal s a családtörténet kutatóival az egyes korok műveltség- és viselettörténetét. A végrendeletek és hagyatéki leltárak tájékoztatnak ugyanis bennünket a legpontosabban a régi magyar élet viszonyairól, az öltözékekről, ékszerekről, fegyverekről és könyvekről, berendezési és közhasználatú tárgyairól. A családtörténet feladata voltaképpen az egyes családtagok genealogiai elhelyezkedésének és életrajzi adatainak felderítése, de emellett meg kell ismerkednünk a hajdani életek környezetével és szokásaival is.

Az alant közölt inventárium Illésházy György 1594. elején bekövetkezett halála után annak javairól készült. Illésházy György a Csallóköz egyik legősibb nemzetségéből, a Salamon nemzetségből származott, atyja Tamás, pozsonyvármegyei alispán, anyja csebi Pogány Anna volt. Ő maga nem vitt különösebb szerepet a közéletben, főleg csallóközi birtokain gazdálkodott, míg mostohatestvére I. István 1608-ban élénk politikai szereplés után, Magyarország nádorává választatott. A jómódú köznemes életét élte, régi tornyos s egyemeletes illésházai várkastélyában.

Padányi Gergely udvarbíróról, aki leltárt készített, a következőket tudjuk. Régi csallóközi bessenyő eredetű nemesi családból származott s 1550-ben született, családjának Nagypadány-i, vagy Alistál-i birtokán. Saját szavai után, 1589. május elsején lépett Illésházy György szolgálatába, mint udvarbíró s költözött szolgálati helyére Illésházára. 1594-ben, valószínűleg urával együtt, a győri táborban volt, midőn Győrt a török ostrom alá fogta. Amikor azután Győrt a török elfoglalta, «az taborból ide Illésházára verekedett nagy szerencsésen». Illésházy Györgynek 1594-ben bekövetkezett halála után Illésházy István, a későbbi nádor szolgálatába állott s Bazinba ment, mint ő mondja «Baziny porkolábságra vitte az Ur». Később ismét Illésházára került s itt van 1615-ben is, amikor 65 éves korában, mint tanút hallgatják ki a pozsonyi «Apácza azzionokkal», bizonyos dunai révjoggal kapcsolatban felmerült perben. Ebből az alkalomból sok érdekes részletet mond el a Győr megvétele utáni időkről, a csallóközi népnek a török félelme miatti nagy megfogyatkozásáról. Az 1594. évi leltár egyes szavaiból az vehető ki, hogy Illésházy György jóval a leltár

* Körmend. Illésházy lt. Lad. 19. F. 1. Nr. 41.

felvétele előtt halt meg s egyik-másik értékét, pénzét, jobbágysai megdézsmálták. Az egyik jobbágy csak kinzás után adta elő az elrejtett holmit. Kövessük tehát Padányi Gergely udvarbíró munkájában s vegyük szemügyre a XVI. századi magyar nemesúr javait.

Anno 1594 22 die X-bris Az zegén megh holt Illéshazy Georgy Uram hazanal talalth marhanak inventalasa

Melly Inventalaba, velem volth Athal Balás felesegestol Ethy Janos es Konde Janosne, Ezek kyvveöl az Illeshazy Byro Isak Peter.

Actum Per Gregorius Padany In Castro Illeshaza.

Az eöreggh wy Zobaba hordattam be mynd az ladakath kyk az kamoraba voltanak.

Az első eöreggh dezka o ladaba vagion.

<i>Zeor pokroth uy</i>	1.
<i>Beor karpit darab</i>	5.
<i>Veoreos zeor karpit</i>	2.
<i>Feyer kopoth zeonyegh</i>	1.
<i>Veoreos kopoth zeonyeghis</i>	1.
<i>Himes temerdek vaszon abroz</i>	1.
<i>Uj Chizma Rézből chinalt Aranyozoth sarkantya rajta</i>	1.
<i>Feyer Morvay Pozőo vegh</i>	1.
<i>Zeold parast hernath(?) paplan</i>	1.
<i>Weoreos hytvan selyem paplan</i>	1.
<i>Könyvek</i>	6.
<i>Feyer Beor dolman</i>	1.
<i>Zubon 2. Egyk feyer, másik zeold.</i>	
<i>Feyer karasia nadragh</i>	1.
<i>Zeold karasia Pantheros Nadragh</i>	1.
<i>Hytvan feyer Velen</i>	1.

Fegyverek ugian ott:

<i>Veoreos czapa huvelyeo Zabla</i>	1.
<i>Fekete czapa huvelyeo Zablia</i>	1.
<i>Cziapott orro zablia</i>	1.
<i>kytsin fel kez pallos</i>	1.
<i>Janchar kis kard</i>	1.
<i>Pallos modra chinalt hegyes teor</i>	1.
<i>Parast hegyes teor</i>	1.
<i>Eoregh tollas bott</i>	1.
<i>Ezüsteos zablia</i>	1.
<i>Aranyozott mereö feyeo bott</i>	1.
<i>Ezüsteos Zekerthe</i>	1.

Masodyk egy eöreggh uy hymes Ladaba. Ruhak

<i>Roka hattal bellett veoreos Skarlat mente</i>	1.
<i>Zederjes granat heuzzal bellet mente</i>	1.
<i>Pegywttel bellet mak zynyeo pozto mente</i>	1.
<i>Zederjes Chimozin roka mallal bellet vyselt suba</i>	1.

<i>Zederjes granat felseo ruha kamokaval peremezett</i>	1.
<i>Veoreos skarlátin hozio dolman</i>	1.
<i>kopott sederyes kys mente</i>	1.
<i>Veoreos Skarlát feolseo ruha Bagariawal bellet</i>	1.
<i>Veoreos Selyem paplan</i>	1.
<i>Fekete barson mente</i>	1.
<i>Veoreos Atlatz dolman</i>	1.
<i>Veoreos tafota dolman</i>	1.
<i>Zederyes chinazin felseo mente</i>	1.
<i>Zeold karasia feolseo Ruha 1 egy zegen oskola mestertól veotte velth el zegeni.</i>	
<i>Inasnak való zeold kurta dolmanka</i>	1.
<i>Veoreos zeonyegh uy</i>	1.
<i>Veoreos suba</i>	1.

Harmadik egy kysded sarga hymes ladaba Feyer ruha.

<i>Itthon zeott salyos abroz</i>	2.
<i>Vasary hytvan abroz</i>	1.
<i>hymes lepedeo veoreos Sellyemmel</i>	1.
<i>kamoka abroz uy</i>	1.
<i>Feyer kender keskenyeo</i>	1.
<i>Imegh</i>	1.
<i>gatya</i>	2.
<i>Eoregh veorosseliem gomb arannyal kotheott</i>	16.
<i>Vazon temerdekek lepedeo</i>	1.
<i>Igen hytvan giolth lepedeo</i>	1.

Negiedik: az vas ladaba.

hytvan könyvek es levelek es egy kis feyer taskabais levelek. Zeold Zoknya, keth valamely zegen aszontol veott volth el: meg attak

Ötödik egy kis feyer Ladatska Mellyet egy Locy Santa jobagtól veott volt el feyer Ruhája benne az zegen jobagnenak. Meg attak.

Hatodik egy Fekete beorel bureytoth vasas ladaba ezüst marha.

<i>Ezüst mosdo medencze araniazott</i>	1.
<i>Ezüst mosdo korso aranyozott</i>	1.
<i>Eöregh ezüst kwpa. Meren arañas</i>	1.
<i>Eöregh Labas tyzta ezüst kwpa</i>	1.
<i>Kisedek kwpa Aranyozott</i>	1.
<i>Ezüst, Aranyozott kytsin kwpa labastol</i>	1.
<i>Skofjara valo ezüst Tall tok</i>	1.
<i>Ezüst boglar aranyozott: zügy előre valok. egyik hegyes másik nem</i>	2.
<i>Eöregh homlok eleo keowes a kozepy hegyes</i>	1.
<i>Masik homlok eleo keowes azis, ezüst Aranyozott gomb rajta</i>	1.

Egy bokor fekete kotsiagh toll.
 Ezüst pohar 1.
 Ezüst Aranyozott kitsin tseze kynek a laba Emberkep:

Egy hoyagba Azzon ember Ruhara valo ezüst aranyozott kapoch Par 4.
 Azon hoyagba ezüst kalan 2.
 Ezek Janos deake.....Zalagba atta volt neky
 Egy kotesbe valamely levelek.
 Egy feyer kiseded Skatula, tely farmotrengra es ziüg
 eleore valo ezüst zer számokkal es boglarokkal.
 Ittem ket Nemet tarsol:
 Egyknek egyik fiaba: egy keves nemet penz.
 Circiter fl. 6.
 es ezüst boglar 14 benne: es Teoreok penzes 2.
 Masik fiaba fyller egy keves:
 Az masik Tarsolnak egyik fiaba Dud. 19.
 es poharhoz valo ezüst zerszam es egy vy
 ... ezüst aranyozott zerszám 5 darab gemanth
 benne 1.
 Másik fiába egy keves nemet penz:
 Ezeket Ispan Uram, Mynd egy zatskoba rakta:
 a my a ket tarsolba volth.
 Ittem egy hoyagba volth Dudka(?) kynek az
 tzedulaira Cont. fl. 21. den 15.
 Aztis azon satskoba teotte Ispan Uram.
 Ittem egy hoyagba. Deo .... Aranya .... darab
 ... 13 egy egy. lattny' egyik egyik.
 Ittem egy feyer mustra erzenbe Arant forent: 158.
 Ugion ott egi kis, petsetes Aran gyeoreöje 1.
 Ittem: Egy Sakba Talaltunk az keo falba Ispan
 Urammal Tallerth fl. 299.
 Itten adoth eleo Myklos benedek az kynzas uthan.
 Apro penzt egy tarisnyaba. Melyet Ispan pe-
 tsete alatt adoth volt en kezembe es ismegh
 eleo atta Nemy es az Ladaba teotte: Nem
 tudom menny. f. 173.

Azon Eöreg Zobaban

Aztal 1.
 hoszu szek 1.
 Sellye szek 1.
 Az Ayto megeott hoszu asztal 1.
 Hoszu puska hythvanok 5. keoltyok Nynchen.
 Keozep on tal 1.
 On tanyer 12.
 Tormas on tal kitsin 1.
 On kanna egy pintes 1.
 Rez gyertia tarto 20.